28/03/2023

«Ένδυμα Ψυχής»: Για ένα «1821», εκείνο της Τέχνης

/ Γνώμες

Με αφορμή την Έκθεση «Ένδυμα Ψυχής» των Βαγγέλη Κύρη & Anatoli Georgiev στο Μουσείο της Ακρόπολης.

Η Έκθεση, ξεκίνησε στις 20 Δεκεμβρίου του 2022 και θα ολοκληρωθεί στις 2 Απριλίου (2023). Να σημειωθεί ότι τελείται υπό την αιγίδα της Α.Ε. της Προέδρου της Δημοκρατίας **Κατερίνας Σακελλαροπούλου** και οφείλει την υλοποίσησής της στο **Ίδρυμα Μαριάννα Β. Βαρδινογιάννη**, στο **Εθνικό Ιστορικό Μουσείο** και στο **Ιστορικό Μουσείο Κρήτης** για τις κρητικές ενδυμασίες.

- **Γράφει ο Παναγιώτης Σδούκος, ερμηνευτής & εκπαιδευτικός**

Η Ανθρωπολογία, πάντα παίζει σημαντικό ρόλο στην ερμηνεία της ανθρώπινης έκφρασης κι εδώ με βάση το έργο που έχουμε μπροστά μας τίθεται ένα ζήτημα: είναι άλλη μία συνήθης έκθεση ή μία πολιτισμική ετεροχρονική & σύγχρονη **«ΜΕΤΑ-δημιουργία» ;**

-Το "σώμα" μας απειλείται, δίχως την πολιτισμική του διάσταση.
-Το σώμα μας δημιουργεί πολιτισμούς, φέρει πνοή ζωής, είναι και ψυχή…

Η βαθύτερή του επιθυμία -να πω πάθος καλύτερα- να διαιωνίσει την ταυτότητά

του, να καταργήσει τη φθορά και το θάνατο μεταμορφώνωντάς τα σε μνήμη, αλλά και με το να καθαγιάζει το χωροχρόνο του, είναι θα έλεγα ‘’η πεμπτουσία’’ του να ‘’είναι’’, να ‘’(συν-)υπάρχει’’, να θέλει να “αφθαρτοποιηθεί” και να το κατορθώνει “επιτελεστικά” (δράση) και “εκστασιακά” (εκτός εαυτού με το σώμα του) στο έπακρο με αυθυπέρβαση & αυτοθυσία πολλές φορές.

Το σώμα είναι αυτό που συγκλονίζεται και συγκλονίζει σε σημείο τέτοιο που η

Τέχνη δεν μένει ανεπηρέαστη. Αντιθέτως, εμπνέεται από αυτό. Παράδειγμα, στη δίνη του πολέμου συναντάμε την κατεξοχήν υπέρβαση & αυτο-διάθεση, που επιτελούν τα σώματα -κατά το ‘’σώμα με σώμα’’ στη μάχη- όπου εκεί πλέον μιλάμε για «θυσία». Και έπεται η Τέχνη που εξυμνεί.

Το σώμα μας είναι ο τόπος που το γεννά. Τρέφει ‘’μυστικές’’ σχέσεις με το έδαφος (χώμα) που πατά, γνωρίζει την καταγωγή του. Περαιτέρω, οι ανθρωπογεωγραφίες σε συνάρτηση με τα πρόσωπα (ως σώματα), το χώρο (ως τόπο) και το χρόνο από ανθρωπολογική σκοπιά, είναι αυτές που ‘’συγκλόνισαν΄΄ τον ρου της Ιστορίας (**Επανάσταση 1821**)

Επιπλέον, το σώμα μας δεν παραμένει γυμνό, αποζητά και δημιουργεί ταυτότητα.

Επομένως, ‘’ενδύεται’... και αυτομάτως δημιουργούνται: η ταυτότητα **‘’κοινωνικού’’ φύλου,** το ‘’status’’, αλλά και σε αυτό (στο σώμα) δομούνται και απεικονίζονται -διά του ενδύματος- οι ιεραρχικές θέσεις, που δηλώνουν παράλληλα την επιθυμία του «ανήκειν» και να διαδρά σύσσωμο και σύναιμο με τους γύρω του κι όλοι μαζί για το “κοινό” αίσθημα. Παρόλες τις πολιτικές διακυμάνσεις και αλλαγές, που σημειώθηκαν και σημειώνονται και έχουν αντίκτυπο στον **Άνθρωπο**, που αγωνίζεται να επιβιώσει, παρά να ευτυχήσει...

Ωστόσο, όπως λέει και ο **Ελύτης,** «κάποιοι πεισματάρηδες αγωνίζονται να εξουδετερώσουν την φθορά» και πράγματι, το *«Ένδυμα Ψυχής»*, ένδυμα **‘’σωματοποιημένης’’ ψυχής,** που εμπερικλύει “απτή” σύνολη την Ελληνικότητα, ήρθε κυριολεκτικά για να μείνει ως μετα-δημιουργία. Μία Έκθεση, που θέτει την ιστορία μας: τον τόπο, τον χρόνο και τα πρόσωπα με τις ενδυμασίες τους σε μία ΕΤΕΡΟ-χρονική βάση. Μετ-αγγίζει, μετα-βιβάζει και άρα μετα-δημιουργεί ένα καλλιτεχνικό περιβάλλον ύπαρξης μέσα από νέα πρόσωπα και έναν άλλον -δηλαδή ¨”έτερο”- χρόνο, που αναπλάθεται με σύγχρονο ευρηματικό εξοπλισμό, τεχνοτροπία και αισθητική. Η **“πεισματάρα”** η Τέχνη και εδώ έρχεται να απαθανατίσει τον Άνθρωπο, να εξαγιάσει το σώμα του.

Συγκεκριμένα, βλέπουμε το έργο του φωτογράφου **Βαγγέλη Κύρη** να απεικονίζει πρωτογενές υλικό ενδυμασιών, φορεσιών και στολών καθημερινών, απλών, εμβληματικών & ηρώων προσώπων, τις οποίες φορούν νέοι και νέες της εποχής μας με υποδειγματική εκφραστικότητα και παραστατικότητα.

Κατόπιν, όλο αυτό τυπώνεται σε υφασμάτικο βαμβακερό καμβά επί του οποίου ο εκφραστής της κεντητικής τέχνης **Anatoli Georgiev** ‘’σμιλεύει΄΄, “κεντά” – από το πρωτότυπο & πρωτογενές υλικό – το φωτογραφικό αυτό έργο με ‘’χρυσές’’ λεπτομέρειες (βλ. photos)

Επομένως, μιλάμε για μία πολιτισμική καλλιτεχνική μετα-δημιουργία, δηλαδή:

1ον οι καλλιτέχνες εμπνέονται από το ίδιο το πρωτογενές ‘’ιερό’’ υλικό, που φέρει ταυτότητα και φόρεσαν ‘’σώματα’’ που μας οριοθέτησαν, όρισαν και καθόρισαν ιστορικά, καθότι μιλάμε για τις «αυθεντικές ενδυμασίες της συλλογής του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου», όπως μας διασώζει ο αείμνηστος Ιωάννης

Μαζαράκης – Αινιάν, Γενικός Γραμματέας του Μουσείου.

2ον έχουμε μια σύγχρονη καλλιτεχνική προσέγγιση των δημιουργών με φωτογραφική & κεντητή απεικόνηση επί υφασμάτινου καμβά σε συνδυασμό με την αισθητική του απαλού φωτισμού των εκθεμάτων «εν το σκότει», που φαντάζουν ωσάν κεριά αναμμένα «εις μνήμην» (βλ. photo)

3ον Αναφερόμαστε σε “έτερο’’ χρόνο, που είναι το δικό μας ‘’σήμερα’’ και σε μία μετα-δημιουργία των συγκεκριμένων καλλιτεχνών (Β. Γύρη – A. Georgiev), που δηλώνει την μετάβαση και την αναγωγή του υλικού ιστορικού στοιχείου ως απτού

μνημείου σε καλλιτεχνικό μετα-δημιούργημα. Οι φορεσιές -από τα “ιερά” σώματα, που ανέδειξαν την “ταυτότητά” τους μέσα από αυτές- “αφθαρτοποιούνται” στα σώματα νέων καλλιτεχνών της εποχής μας. Ό,τι ο συμβατικός χρόνος αφήνει, το αναλαμβάνει και το απαθανατίζει-αφθαρτοποιεί η Τέχνη. Και αυτό, επειδή η ίδια συναισθάνεται οτιδήποτε ενέχει ‘’ιερότητα’’, του δίνει νέα πνοή ζωής, το ανασταίνει και δημιουργεί ένα νέο περιβάλλον για αυτό, μέσα στο οποίο δεν της επιβάλλεται να απεκδυθεί τον καιρό της.

4ον Επισκεπτόμαστε το «Ένδυμα Ψυχής», σε έναν σύγχρονο χώρο που διαφυλλάσεται η συνέχεια της μνήμης: το Αρχαιολογικό Μουσείο της Ακρόπολης, όπου συνδυαστικά με την Χιώτισσα Αρχαία Ελληνίδα, τα μαρμάρινα σμιλευμένα ενδύματα των Καρυάτιδων, το -επί υφασμάτινου καμβά φωτογραφημένο και με κεντητές λεπτομέρειες- ένδυμα της περίφημης Κόρης του Ωσέρ, που είδαμε στην έκθεση και το άγαλμα της οποίας βρίσκεται στο Μουσείο του Λούβρου (Παρίσι), ήρθε και φανέρωσε την μετάγγιση αυτή των σωμάτων από χρόνο σε χρόνο. (βλ. photos)

Για ένα περαιτέρω αληθινό και αναστοχαστικό νόημα του «Χρόνια Πολλά», που θα ευχηθούμε εν όψει της Μνήμης του ΄21 ώστε να μετα-δημιουργούμε για να γίνει ποιοτικότερη η ζωή μας, αν ψάξουμε πιο βαθιά μέσα μας θα δούμε ότι είμαστε καλλιτέχνες.
Τολμήστε το !

* ***Ο Παναγιώτης Σδούκος είναι Εκπαιδευτικός & Ερμηνευτής. MSc Εθνομουσικολογίας & Πολιτισμικής Ανθρωπολογίας με ειδικότητα στην Ερμηνεία & Εκτέλεση της Παραδοσιακής Μουσικής ΕΚΠΑ***

ΥΓ: Το φωτογραφικό υλικό μας το απέστειλε και όπως επισημαίνει ανήκει εξ ολοκλήρου στους δημιουργούς του.